

Počátek běhu lhůty k podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby

Ponechá-li si obviněný při vyhlášení usnesení o uvalení vazby lhůtu pro podání stížnosti, kterou následně podá ve lhůtě, která počala běžet od doručení opisu takového usnesení, je porušením jeho práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod, stejně jako jeho práva na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, zamítne-li stížnostní soud tuto stížnost jako opožděnou s odůvodněním, že toto usnesení již bylo vyhlášeno v přítomnosti stěžovatele.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 3780/18 ze dne 5.2.2019)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele D. R., zastoupeného Mgr. R.K., Ph.D., advokátem, sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. září 2018 č. j. 44 To 395/2018-87 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 27. 7. 2018 č. j. 43 Nt 59/2018-14, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 1, jako účastníků řízení, tak, že výrokem 1 usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. září 2018 č. j. 44 To 395/2018-87 došlo k porušení stěžovatelova práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok 1 usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. září 2018 č. j. 44 To 395/2018-87 se ruší, ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů, jimiž došlo dle jeho tvrzení k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 8 odst. 5 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z obsahu napadených rozhodnutí a vyžádaného soudního spisu sp. zn. 43 Nt 59/2018 vedeného Obvodním soudem pro Prahu 1 (dále jen "obvodní soud") se podává, že v záhlaví uvedeným usnesením tohoto soudu byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a) a c) zákona [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"). Proti stěžovateli je vedeno trestní řízení pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a jiné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Obvodní soud na základě předloženého spisového materiálu shledal, že trestní stíhání je důvodné, když uvalení tzv. útěkové vazby je odůvodněno hrozbou vysokého trestu, značným majetkem stěžovatele a jeho bohatými zahraničními kontakty. Uvalení tzv. předstízně vazby je dle soudu dáno zejména tím, že páchaní trestné činnosti mělo stěžovateli umožňovat život v nadstandardních podmínkách.

3. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel stížnost, kterou Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") zamítl napadeným usnesením jako opožděně podanou. Stížnost podal stěžovatelův obhájce dne 3. 8. 2018 s tím, že stěžovatel s napadeným usnesením a jeho odůvodněním nesouhlasí a že tuto stížnost doplní ve lhůtě jednoho týdne ode dne, kdy bude obhájci známo písemné vyhotovení

napadeného usnesení. Usnesení o vzetí do vazby bylo vyhlášeno dne 27. 7. 2018 za přítomnosti stěžovatele a jeho obhájce. Lhůta pro podání stížnosti tedy dle městského soudu uplynula dne 30. 7. 2018. Zároveň však byla stížnost podána ještě před doručením písemného vyhotovení usnesení obvodního soudu a lze tedy předpokládat, že stěžovatel nesouhlasil s ústně vyhlášeným odůvodněním. Podnětem tedy nebylo následně vypracované písemné odůvodnění a svůj nesouhlas s ústním odůvodněním mohl stěžovatel vyjádřit v zákonné lhůtě.

II. Argumentace stěžovatele

4. Městský soud dle stěžovatele nerespektuje judikaturu Ústavního soudu, zabývající se plynutím lhůty k podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby. Stěžovatelovou stížností se tak městský soud nezabýval meritorně, ač měl takovou povinnost. Stěžovatel byl vzat do vazby dne 27. 7. 2018, v písemné podobě bylo obhájci usnesení o vzetí do vazby doručeno dne 6. 8. 2017 a stěžovateli až dne 10. 8. 2017. Stěžovatel si na vazebním zasedání ponechal lhůtu k podání stížnosti a tu dne 3. 8. 2018 podal. Názor městského soudu, že tak stěžovatel učinil opožděně, je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. Stěžovatel poukazuje na nálezy sp. zn. III. ÚS 1542/09 a usnesení II. ÚS 1969/17. K argumentaci městského soudu stěžovatel poznamenává, že rozhodnutí soudu představuje vždy jeden projev vůle a nelze tak stížností napadnout usnesení "vyhlášené", a nikoliv usnesení "vyhotovené". Lhůtu pro podání stížnosti nelze fakticky dělit dvojmo a podávat dvě stížnosti.

5. Nad rámec uvedené argumentace stěžovatel rovněž namítá, že v jeho trestní věci dochází k nedůvodnému trestnímu stíhání. Obvinění totiž není opřeno o žádnou vnější indicii, kromě představ orgánů činných v trestním řízení. Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud napadená rozhodnutí zrušil.

III. Vyjádření ostatních účastníků a replika stěžovatele

6. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům řízení, ke které se vyjádřily obvodní a městský soud. V takovém případě měl Ústavní soud za to, že se dozorující Městské státní zastupitelství v Praze účasti v řízení vzdalo. Stejně tak se k výzvě soudce zpravodaje nevyjádřilo Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1.

7. Obvodní soud ve svém vyjádření uvedl, že stěžovatelovu stížnost považuje za zjevně neopodstatněnou. Zároveň se ale obvodní soud nemůže vyjadřovat k postupu městského soudu. Usnesení obvodního soudu bylo řádně vyhlášeno a stěžovateli nic nebránilo v tom, aby v zákonné lhůtě proti němu podal tzv. blanketní stížnost. Tak by nevznikly žádné pochybnosti ohledně včasnosti podaného opravného prostředku. Ustanovení § 137 odst. 1 trestního řádu jasně upravuje otázku vyhlášení usnesení. Nelze mít v žádném případě za to, že by stěžovateli počala běžet lhůta pro podání stížnosti až doručením písemného vyhotovení. Jiná situace by byla, kdyby se stěžovatel nebo jeho obhájce vazebního zasedání neúčastnili. Dále obvodní soud konstatoval, že svůj názor na důvodnost trestního stíhání vyjádřil v napadeném usnesení.

8. Městský soud ve svém vyjádření uvedl, že trvá na svých závěrech v napadeném usnesení. Usnesení obvodního soudu bylo řádně vyhlášeno a stěžovatel si ponechal lhůtu na rozmyšlenou. Zároveň však podal stížnost ještě předtím, než mu bylo doručeno písemné vyhotovení usnesení. Snažil se tedy dle městského soudu respektovat lhůtu pro podání stížnosti. Přestože stěžovatel podal stížnost ještě před doručením písemného vyhotovení, byla podána opožděně vzhledem ke znění § 143 trestního řádu. Poukaz na judikaturu Ústavního soudu není dle městského soudu přiléhavý. V daném případě šlo o situaci, kdy byl obviněný cizí státní příslušník a bylo nutné mu rozhodnutí doručit v jeho mateřském jazyce. Taková situace v dané věci nenastala.

9. Stěžovateli byla tato vyjádření zaslána na vědomí a k případné replice. Této možnosti stěžovatel využil a uvedl, že odkazy na starší judikaturu Ústavního soudu jsou v dané věci přílehlivé, neboť zakotvují obecně závazný výklad pro určení běhu lhůty. Konečně obviněný může podat stížnost kdykoliv před skončením zákonné lhůty. Jinou podmínku zákon nezakotvuje.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

11. Ústavní soud dále posoudil všechny výše uvedené okolnosti a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

12. Problematikou běhu lhůty k podání stížnosti v trestním řízení se Ústavní soud v minulosti opakovaně zabýval a jeho rozhodovací činnost, účastníkům řízení podle jejich vyjádření známá, je v tomto směru ustálená.

13. Ústavní soud tak judikuje, že usnesení je všeobecnou formou rozhodnutí v trestním řízení, přičemž trestní řád upravuje postup jeho vzniku, způsob zachycení a sdělení jeho obsahu navenek. Způsob oznámení usnesení osobě, které se přímo týká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět, je upraven v § 137 odst. 1 věta druhá trestního řádu. Oznámení se děje buď vyhlášením usnesení v přítomnosti takových osob, anebo doručením opisu usnesení. Je zřejmé, že první forma oznámení se týká především těch usnesení, jež není třeba písemně vyhotovit (viz § 136 odst. 1, 2 trestního řádu). Bylo-li naopak třeba usnesení písemně vyhotovit s obsahovými náležitostmi dle § 134 odst. 1, 2 trestního řádu, lze účinky oznámení dle § 137 odst. 1 trestního řádu spojit až s doručením jeho opisu osobám dle věty první citovaného ustanovení, a to bez ohledu na předchozí vyhlášení téhož usnesení v přítomnosti uvedených osob [srov. náleze ze dne 23. 9. 2010 sp. zn. III. ÚS 1542/09 (N 201/58 SbNU 787)]; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

14. Uplynutí lhůty pro podání stížnosti je tak třeba při rozhodování o vazbě zásadně odvozovat od doručení písemného vyhotovení usnesení. Opačný závěr by nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoúčelná. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění, je možnost seznámit se s písemným odůvodněním usnesení, porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. Usnesení o vzetí do vazby se přitom svým významem a důsledky v podobě zásahu do osobní svobody stěžovatele blíží rozsudku. Právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit; pakliže by se lhůta k podání stížnosti neodvívěla od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl [obdobně viz nálezy ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05 (N 4/40 SbNU 39), taktéž ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04 (N 52/36 SbNU 555), a dále ze dne 31. 5. 2018 sp. zn. I. ÚS 3842/17]. Nehledě na to, že by takový opačný postup zcela iracionálně dával výhodu obviněným, jejichž obhájci se vazebních zasedání neúčastní. Na rozdíl od případů jiných obviněných (srov. usnesení ze dne 30. 6. 2016 sp. zn. III. ÚS 1578/16) stěžovatel zřetelně avizoval doplnění stížnosti po obdržení písemného vyhotovení usnesení

obvodního soudu (srov. č. 1. 31 spisu obvodního soudu). I prizmatem toho měl městský soud hodnotit stěžovatelův procesní postup, tedy jeho úmysl brojit proti rozvedené argumentaci napadeného usnesení.

15. V projednávaném případě bylo usnesení obvodního soudu oznámeno stěžovateli a jeho obhájci vyhlášením dne 27. 7. 2018 a stěžovatel si ponechal lhůtu "na rozmyšlenou" pro podání stížnosti. Písemné vyhotovení bylo stěžovatelovu obhájci doručeno dne 6. 8. 2018 a stěžovateli dne 10. 8. 2018. Dne 3. 8. 2018 podal stěžovatel stížnost proti usnesení obvodního soudu s tím, že nesouhlasí s jeho výrokem, ani jeho odůvodněním. Odůvodnění stížnosti pak přislíbil doplnit ve lhůtě jednoho týdne ode dne, kdy bude obhájci doručeno písemné vyhotovení usnesení městského soudu. Zamítl-li městský soud takovou stížnost jako opožděnou s výše uvedeným odůvodněním, je zřejmé, že postupoval v rozporu se závěry uvedené judikatury Ústavního soudu. Stěžovatel měl v takovém případě právo seznámit se před podáním stížnosti s písemným vyhotovením napadeného usnesení obvodního soudu. Byla-li v rozporu s tímto právem jeho stížnost odmítnuta jako opožděná, došlo k porušení jeho práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny, stejně jako práva na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny. Zejména v případě závažného zásahu do osobní svobody stěžovatele je třeba i možné nejasnosti v jeho postupu a obraně vykládat ve prospěch uplatnění jeho ústavně zaručených práv a svobod.

16. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud shledal porušení stěžovatelova práva na přístup k soudu, nezabýval se další stěžovatelem uplatněnou argumentací. Posoudit důvodnost trestního stíhání a důvodnost uvalení vazby bude úkolem městského soudu, který ve znovuotevřeném řízení tentokrát již musí posoudit důvodnost stěžovatelovy stížnosti a pokračování stěžovatelovy vazby. Z toho důvodu musel Ústavní soud odmítnout ústavní stížnost v té části, která směřovala proti usnesení obvodního soudu. Jeho meritorní přezkum by v této fázi "živého" řízení odporoval zásadě subsidiarity řízení o ústavní stížnosti.

17. Rovněž tak je nutné odmítnout zásah Ústavního soudu do výroku 2 usnesení městského soudu, kterým byl propuštěn druhý obviněný na svobodu. Proti tomuto výroku stěžovatel podat stížnost nemůže, neboť se nikterak nedotýká jeho ústavních práv.

18. S ohledem na výše uvedené důvody Ústavnímu soudu nezbylo, než podle § 82 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu konstatovat, že napadeným rozhodnutím městského soudu došlo k porušení ústavně zaručeného základního práva stěžovatele na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, a toto rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušit. V části brojící proti výroku 2 usnesení městského soudu je třeba ústavní stížnost odmítnout podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným. V části brojící proti usnesení obvodního soudu pak Ústavní soud ústavní stížnost odmítl pro nepřipustnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu, neboť řízení v této věci se teprve otevře v důsledku kasace výroku 1 napadeného usnesení městského soudu.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní řízení](#)
- [Autonomie vůle a počátek běhu promlčecí lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Adhezní nárok](#)
- [Zákonný soudce](#)
- [Zákonný soudce](#)
- [Výživné](#)
- [Kontradiktornost vazebního řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Obnova trestního řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna exekutora](#)